

[Agerschou]

indeholdt i det samlede forslag, vi fremsatte sidste efterår. Når vi ikke har genfremsat noget som helst, er det naturligvis på grund af det, socialministeren gjorde opmærksom på, nemlig at der i øjeblikket sidder et udvalg, som socialministeren har nedsat, som arbejder med problemerne, og som forventes at afgive en eller anden form for rapport 1. januar 1991. Før det er sket, vil vi ikke tage initiativer på området.

Vi mener som sagt, at de to elementer, vi har taget fat på her, er vigtige også set ud fra De Radikales egne synspunkter i forbindelse med den daværende ændring af ordningen med barseldagpenge og barselorlov.

Jeg skal sige tak til fru Jytte Andersen fra Socialdemokratiet, der havde sympati for forslagene og nærmest gik ind for dem med nogle modifikationer, så vidt jeg kunne forstå.

Flere af de øvrige ordførere beskæftigede sig med økonomien i de to forslag, som vi har regnet ud – skal jeg sige til fru Tove Niemann – men det er ikke sikkert, at regnestykkerne holder. Jeg skal sige, at de for så vidt er blevet godkendt ovre i Socialministeriet i sin tid. Jeg tror nærmere, at udgifterne er for højt sat, fordi vi opererer med en ret høj udnyttelsesprocent, som måske ikke kommer til at holde i virkeligheden.

Vedrørende finansieringen fremgår det klart af vores forslag, at den indgår i SF's samlede ændringsforslag til finansloven, så der er for så vidt dækning. Men vi er da åbne over for konkrete udspil fra de øvrige partier, specielt i forbindelse med lovforslag nr. L 51, hvor jeg synes, at jeg kan skimte muligheden for et flertal. Dels tilsluttede hr. Kofod-Svendsen sig forslaget, og det siger jeg tak for, dels er CD's ordfører ikke til stede i folketingssalen, så håbet med hensyn til det forslag er da i hvert tilfælde ikke helt ude endnu.

Jeg er i og for sig enig med fru Else Winther Andersen i, at en af årsagerne til, at fædre udnytter barselorlovsmuligheden meget lidt, er nogle generelle ligestillingsproblemer, og at det i virkeligheden kræver en holdningsændring, ikke bare hos de konkrete fædre, men i samfundet i almindelighed. Men derfor kan man ikke se bort fra, at der er to andre årsager, nemlig dels at de sidste 10 uger falder på et meget uheldigt tidspunkt i forhold til ammeperioden, dels at man naturligvis ikke kan se bort fra økonomien. Når børnefamilier vurderer, hvem der

skal tage orlov hvornår, så må man sige, at en familie bliver alt andet lige stillet økonomisk dårligere, hvis faderen udnytter sine 10 uger.

Og så skal jeg huske at sige til fru Else Winther Andersen, at der ikke er tale om, at vi tvinger småbørnsfamilier til noget som helst, og det skal jeg også sige til hr. Kofod-Svendsen.

Det eneste, det handler om, er, at vi forsøger at indbygge nogle nye muligheder. Hvordan familierne så vil udnytte de nye muligheder, er fuldstændig op til dem selv.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 17:

Forslag til folketingsbeslutning om privat institutionsdrift.

Af Kofod-Svendsen (KRF) m.fl.
(Fremsat 8/11 90).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Aase Olesen):

Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag har to temaer. For det første: Private institutioner skal frit kunne oprettes og drives; dog skal de kontrolleres af offentlige instanser. For det andet: Borgere skal selv kunne vælge institutioner, og det offentlige skal yde borgerne et beløb til betalingen. Hvis dette ikke dækker, må borgerne selv betale resten.

Principielt har jeg ikke noget imod et varieret udbud af institutioner, herunder private, selvejende institutioner – tværtimod. I mit forslag

[Socialministeren]

om pensionsudbetaling til beboere i institutioner, nr. L 54, indgår, at der kan delegeres kompetence til selvejende institutioner, som herefter endnu bedre vil kunne spille sammen med det offentlige servicesystem.

Beslutningsforslaget vender imidlertid fuldstændig op og ned på grundlaget for drift af vores institutioner. En model, hvorefter det offentlige ressourcer skal følge personen, vil totalt gennemhulle amters og kommuners muligheder for at opfylde deres forpligtelser efter bibrandsloven til at stille de nødvendige pladser til rådighed.

Planlægningsbetingelserne for amter og kommuner vil blive meget vanskelige, og det vil meget nemt kunne føre til spild af ressourcer, og det er uacceptabelt.

Forslagsstillerne forestiller sig dog, at der skal være indgående offentlig kontrol med institutionerne. Med andre ord, hvor vi i dag af hensyn til en fleksibel og effektiv drift lægger vægt på ikke at have centrale bindende regler, skal vi nu efter forslagsstillernes opfattelse til at udarbejde regler om personalets uddannelse, krav til bygningers indretning og lignende. Den type styringsmetoder tror jeg ikke på, for det er nu engang ikke muligt at styre servicekvaliteten alene gennem regler.

Skal vi give borgerne mere indflydelse, må vi gå helt andre veje. F.eks. har vi på daginstitutionsområdet fået mulighed for at etablere puljeordninger. Disse ordninger giver brugerne mulighed for at sætte deres præg på ordningen, uden – og det er vigtigt – at man ødelægger kommunernes mulighed for at styre økonomien.

Får vi gode erfaringer med puljeordningen, vil jeg gerne være med til at se på, om ordningen kan udbredes til andre dele af det sociale institutionsområde.

Af andre initiativer, der sigter imod at inddrage brugerne, kan jeg nævne, at Odense Kommune i frikommunesammenhæng planlægger at indføre brugerbestyrelse ved kommunens daginstitutioner. Disse bestyrelser skal have selvstyre inden for nogle overordnede rammer, som kommunalbestyrelsen fastlægger. Den tanke er jeg positiv over for, og ideen må også kunne realiseres på andre områder. Så hvis der er kommuner, der pusler med tanken af den art, vil jeg bestemt være lydhør.

Vi må også se på, hvordan det går med de nye skolebestyrelser, for jeg er sikker på, at positive erfaringer på dette område også kan inspirere og sætte skub i en tilsvarende udvikling på det sociale område.

Afslutningsvis nogle kommentarer om plejehjemsbeboeres muligheder for at flytte til et plejehjem i en anden kommune, f.eks. hvor børnene bor. Efter den gældende lov har kun den ældres opholdskommune pligt til at sørge for en plads, men jeg har kraftigt henstillet til kommunalbestyrelserne, at man i de enkelte tilfælde finder en ordning. Jeg kan godt forstå, at denne retstilstand opleves som utilfredsstillende, hvor det af en eller anden grund er vanskeligt at finde en løsning, men jeg vil kraftigt advare imod at lovgive om, at kommunerne uden videre skal have pligt til også at tage sig af ældre plejekrævende, som bor i andre kommuner. En regel om dette vil fuldstændig underminere grundlaget for, at vi kan placere ansvaret for driften af institutionerne tæt ved brugerne, nemlig hos den lokale folkevalgte politiker. Mister vi dette folkevalgte aspekt, vil der blive endnu længere afstand mellem dem, der har ansvaret for service, og dem, som bruger den. Det vil være en uacceptabel kvalitetsforringelse, som jeg heller ikke tror at forslagsstillerne vil kunne leve med.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale, at forslaget afvises.

Pernille Forchhammer (S):

Socialdemokratiet kan heller ikke støtte dette forslag fra Kristeligt Folkeparti. For os er det et grundlæggende princip i vores demokrati, at det er de valgte organer, dvs. Folketing, amtsråd og kommunalbestyrelser, som fastlægger, hvilke opgaver der skal løses for offentlige midler. Det er disse organer, som har ansvaret for kvaliteten af løsningsmodellerne og ansvaret for, at skattepengene udnyttes bedst muligt.

Socialdemokratiet kan derfor ikke tilslutte sig, at private institutioner uden aftale med amt, kommune eller Folketing kan drives med offentligt tilskud.

Forslagsstillerne skriver, at private institutioner ofte er både bedre og billigere. Hvis det virkelig er tilfældet, kan jeg ikke forestille mig den kommune eller det amt, som ikke i den aktuelle økonomiske situation vil benytte sig af tilbudet.

[Pernille Forchhammer]

Desuden er stort set alle de institutioner, som er nævnt i forslaget, områder med en alt for lille kapacitet, hvorfor kommuner og amter i langt de fleste tilfælde vil være lykkelige for at benytte den bestående kapacitet.

Ovenstående skal ikke forstås sådan, at vi i Socialdemokratiet er negative over for selvejende og private institutioner. Tværtimod mener vi, at der foregår mange spændende og også inspirerende ting dér. Mange komponenter i vores nutidige velfærdssamfund stammer, som forslagsstillerne også selv beskriver det, fra de private initiativer, men skal der bruges offentlige midler, skal tilbudet have en sådan karakter, at det passer som et supplement til de opgaver, vi har valgt at løse offentligt.

Der er flere af de private institutioner, hvis eventuelle behov for offentlige støtteordninger vi er villige til at se på. Det kunne f.eks. være gigthospitaler og en del af handicapinstitutionernes behandlingscentre. Vi vil gerne være med til at gå ind og prioritere konkrete ordninger som supplement til de offentlige ordninger, men vi vil ikke være med til at lave generelle ordninger.

Vi kunne sikkert alle sammen godt ønske os, at der skulle være et mere frit valg af f.eks. en daginstitutionsplads eller en plejehjemsplads. Mange kommuner forsøger da også at imødekomme borgernes ønsker, men desværre er virkeligheden jo sådan, at en sådan valgfrihed kræver en større økonomisk bevægelighed, end man i dag har, og man er desværre nødt til at anvende en mere effektiv styring for at sikre det optimale udbytte af ressourcerne. Ledige daginstitutionspladser eller plejehjemspladser hænger jo ikke ligefrem på træerne.

Det er klart, at meget kunne nås gennem en mere smidig administration, som socialministeren også var inde på, gennem øget brugerindflydelse og gennem større kommunal frihed. Vi mener, at det er den vej, man skal gå, at de offentlige institutioner og deres brugere både får større og større økonomisk frihed og frihed til at løse den politisk definerede opgave, som de vil. Der skal kun være få politiske restriktioner, som garanterer retssikkerheden for den enkelte og sikrer, at institutionerne har plads til alle typer mennesker. Det må være en forudsætning, at offentlige midler garanterer, at der ikke diskrimineres.

Socialdemokratiet har fremlagt sine ideer til denne udvikling af demokratiet og af velfærdssamfundet i debatoplægget om den offentlige sektor. Måske Kristeligt Folkeparti til sin tid vil være med til at støtte ideerne og styrke brugerne inden for demokratiet.

Karen Højte Jensen (KF):

Intentionerne bag forslaget, som jeg gerne vil opfatte det, er at give borgerne større indflydelse på deres egen situation, og det er vi enige i. Vi afventer med interesse resultaterne af den række skibe, der, hvad dette angår, allerede er sat i søen. Lad mig nævne tilbudet på dagpasningsområdet til forældre om selv at etablere pasningsordninger med kommunalt tilskud, de såkaldte puljeordninger.

Også de nye skolebestyrelser er et godt eksempel på, at vi ønsker større indflydelse til borgerne. Og på ældreområdet er der også initiativer i gang. Lad os følge den udvikling og så vurdere, om vi kan fremme større brugerindflydelse gennem politiske initiativer.

Vi ønsker ikke i dag, at der på alle områder i vores sociale system skal brydes op, således at der uden samarbejde med de offentlige myndigheder, kommuner og amter skal kunne oprettes institutioner, i øvrigt med forventning om, at det offentlige så blot påtager sig i hvert fald størsteparten af udgifterne. Det ville i givet fald blive meget dyrt og samtidig ganske vanskeligt for kommuner og amter at planlægge og leve op til deres forpligtelser efter bistandsloven.

Samtidig med at forslagsstillerne ønsker større frihed med hensyn til oprettelse af institutioner, ønskes der indført en detaljeret styring fra centralt hold, hvad angår personale-normering, personalets uddannelse, værelsesforhold m.v. Det forstår jeg faktisk ikke. Den slags afgøres på betryggende vis i dag i lokalsamfundet.

Spørgsmålet om, hvor plejehjemsbeboere skal have en plads, hvis de har pårørende i en anden kommune, er noget, man er optaget af i mange kommunalbestyrelser, hvor man også i høj grad forsøger at imødekomme ønsker i de enkelte konkrete tilfælde.

Vi kan ikke tilslutte os en lovgivning på området, men mener naturligvis, at man her gennem påvirkning kan imødekomme en lang række borgeres ønsker. Vi afviser altså forslaget i dag.

Agerschou (SF):

Jeg vil gerne for en sikkerheds skyld starte med at sige, at vi i SF ikke har noget imod privat socialt arbejde, tværtimod. Vi har ved flere lejligheder været med til at stille forslag, bl.a. i forbindelse med finansloven, om støtte til privat socialt arbejde. Men derfra og så til at producere et taxametersystem, et slags tagselv-bord for private institutioner, er der en meget lang vej.

Vi mener ikke, som Kristeligt Folkeparti åbenbart gør, at man skal støtte private sociale institutioner ved at give dem en nøgle til en pengekasse, således at de selv kan tage, hvad de skal bruge. For det er i praksis det, der vil komme til at ske, hvis man gennemfører Kristeligt Folkepartis forslag.

Al planlægning og økonomisk styring på det sociale område vil falde sammen, og det forslag, Kristeligt Folkeparti har fremsat, kan risikere at blive ekstremt kostbart.

Der er heller ikke i forslaget indbygget sikkerhed for, at de former for socialt arbejde vil være sikret mod profitmotiver. Gennem de sidste måneder har vi jo netop set, at forskellige projektmagere er i gang med at gøre former for beskæftigelsesarbejde, projektarbejde, til profitforetagender, som der skal tjenes penge på. Det har Kristeligt Folkeparti heller ikke, hverken i beslutningsforslagets tekst eller i bemærkningerne, på nogen måde villet sikre sig imod.

Derfor kan vi under ingen omstændigheder støtte forslaget. Hvis Kristeligt Folkeparti kan påvise konkrete problemer for perspektivrigt privat socialt arbejde, er vi til at snakke med, men vi vil ikke være med til at åbne en sluse på den måde, som man her forestiller sig. Det vil for os at se være helt uhensigtsmæssigt.

Jørgen Winther (V):

Kristeligt Folkepartis forslag går ud på, at man kan oprette og drive selvejende institutioner, uden at der er forudgående overenskomster med amtskommuner eller kommuner.

Endvidere går det ud på, at borgerne frit kan vælge institution, hvor det offentlige inden for visse grænser betaler for opholdet.

Alt i alt har vi i Venstre en vis grad af sympati for Kristeligt Folkepartis forslag. Vi synes også, der generelt skal være bedre muligheder for at oprette private institutioner, og vi mener også, at der inden for det offentlige er mange steder,

hvor man kunne oppe sig og skabe rammer, som var mere i overensstemmelse med befolkningens krav.

Alt i alt mener vi, at der er nogle økonomisk uafklarede aspekter ved dette forslag, og derfor må vi sige nej tak til det i dets nuværende udformning. Men vi mener altså også, det indeholder nogle spændende tanker, som Kristeligt Folkeparti bestemt ikke skal have utak for at have fremsat.

Tove Niemann (FP):

Fremskridtspartiet stiller sig positivt til beslutningsforslag nr. B 17. De mange private institutioner, der eksisterede før i tiden, fungerede fint. Både brugerne og de pårørende var meget glade for dem. For eksempel var de private børnehaver langt mere fleksible.

Dengang kunne en mor eller en far ringe og sige, at de var blevet forsinkede, og at barnet blev hentet lidt senere. Det blev i de allerfleste tilfælde imødekommet. Ligeledes kunne der aftales andre tidsrammer for børnenes ophold i institutioner end de stive, der findes i det offentlige nu.

På samme måde virker det tiltalende, at ældre medborgere nu skulle få mulighed for at vælge en institution, som de selv ønsker at bo på. Grundene kan være forskellige: De kan have venner på institutionen eller – hvad der er vigtigst – få mulighed for at opholde sig i nærheden af børn eller anden familie.

Når det er private institutioner, skal de offentlige myndigheder ikke blande sig i de krav, der stilles til dem. Da brugerne måske endda selv skal betale en vis del af opholdet, skal de nok sørge for, at tingene er i orden.

Den omstændighed, at brugerne selv direkte betaler for en vis del af ydelsen, bevirker naturligvis, at de i allerhøjeste grad vil være kvalitetsbevidste. Forbrugerne af offentlige gratis-ydelser er rent faktisk bragt i det forhold, at hun eller han nærmest skal være taknemlig over, at det offentlige så nådigt giver gratis-ydelser, og hvem vil stille krav til nådegaver?

Lad mig i den forbindelse lige ganske kort tilføje, at begrebet gratis-ydelse i allerhøjeste grad er udtryk for, hvordan den socialistiske velfærdsterminologi har sneget sig ind i vort sprog. Det viser sig nemlig ofte, at de såkaldte gratis-ydelser aldeles ikke er gratis. Tværtimod koster de næsten altid langt mere end identiske ydelser udført på markedsvilkår.

[Tove Niemann]

At institutionernes ledere skal have en faglig uddannelse, er nok rigtigt. Men hvad angår børnehaver, bør der absolut ikke stilles krav om, at der f.eks. skal være uddannede pædagoger til at tage sig af børnene. En mor eller en far, der selv har eller har haft ét eller flere små børn, vil absolut være lige så egnet til pasningen af børnene, ligesom unge, der virkelig har lyst og evner til at beskæftige sig med børn, skal have mulighed for at opnå ansættelse inden for dette område uden at være medlem af f.eks. BUPL.

At disse institutioner helt givet vil betyde lavere driftsomkostninger, har selvfølgelig betydning, men det vigtigste er da, at brugerne bliver tilfredse.

Fremskridtspartiet vil gå meget positivt ind i udvalgsarbejdet.

Kirsten Lee (RV):

Vi synes, det er en udmærket intention, at der skal være størst mulig frihed for den enkelte med hensyn til valg af institution.

Men det offentlige skal naturligvis altid sikre det tilstrækkelige antal institutionspladser, og såfremt amter og kommuner skal have nogen som helst mulighed for at planlægge og styre økonomien på området, kan det ikke nytte noget, at vi først pålægger dem, at de skal bygge institutionerne, og bagefter pålægger dem, at de skal betale for, at de mennesker, som ikke vil være i institutionerne, kommer hen på nogle andre institutioner. Det er simpelt hen ikke fornuftigt. Vi mener, den eksisterende ordning er udmærket, nemlig at kommunerne kan indgå overenskomster med private institutioner, som de synes har et godt tilbud.

Der er tilfælde, hvor det vil være bedst for en ældre at flytte på et plejehjem tæt ved f.eks. deres børn – det er vi helt enige med Kristeligt Folkeparti i – men nu forholder det sig jo også sådan, at man i langt de fleste tilfælde rundt omkring i kommunerne tilgodeser den slags indlysende behov, uden at vi herinde behøver at lave yderligere regler.

Vi kan altså ikke støtte forslaget.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg forstår på praktisk talt alle ordførerne, at man gerne vil give brugerne større dispositionsmulighed. Flere har nævnt udbygningen af puljeordninger, og nogle har nævnt, at vi har fået de nye skolebestyrelser.

Men det principielle, at man i højere grad lader pengene følge den enkelte familie, vil de færreste gå med til, hvad jeg naturligvis kun kan beklage.

Selvfølgelig vil der være nogle planlægningsproblemer, men sådan er det jo altid med en frihedslovgivning. Hvis man vil styre stramt, er der altså nogle frihedsmuligheder, som bliver stærkt formindsket.

I Danmark har vi jo den tradition på skoleområdet, at man kan oprette alternative skoler. Der skal være en vis brugerbetaling, men der er en betydelig offentlig støtte. Det er de samme tanker, som ligger til grund for dette forslag.

Så kan man sige, det er uhensigtsmæssigt, fordi der sker en vis overlapning på skoleområdet. Jeg tror, at dette, at vi har haft en frihedslovgivning, som har givet alternative skoler mulighed for at vokse frem, har været en fantastisk sund udfordring til vores folkeskole, og at der vil vokse den samme frodighed frem, hvis vi får disse tanker overført på institutionsområdet.

Man vil sikkert kunne påpege, at en stram styring ville have været bedre her, fordi vi så ikke havde fået disse planlægningsproblemer.

Jeg tror omvendt, at den udvikling, vi har set gennem de sidste år, og som er velkendt for alle, betyder, at det første, kommunerne sparer på, når de skal omstille, er de private institutioner, hvorefter de satser på en udbygning af den kommunalisering eller amtskommunalisering, som vi har været vidne til.

Jeg har som sagt med tilfredshed noteret, at der er adskillige, som ønsker flere frihedsrettigheder, men især hos SF og Socialdemokratiet mærkede man den ideologiske modvilje mod private selvejende institutioner. Der var nogle venlige bemærkninger, men det var helt klart, at man her virkelig skulle underordne sig det kommunale og amtskommunale system. Det var også nogle af de tanker – sådan hørte jeg det – der kom til udtryk hos socialministeren, og det må jeg jo tage til efterretning. Men jeg håber, at vore tanker kan modnes, så de frihedstraditioner, vi har på skoleområdet, også kan komme til udfoldelse på andre områder. I øvrigt bemærkede jeg, at ikke alene Fremskridtspartiet, men også Venstre havde forståelse for disse frihedstraditioner, og det har jeg taget til efterretning.

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg vil gerne sige til hr. Kofod-Svendsen, at der ikke lå nogen ideologiske undertoner under min afvisning af dette forslag. Hvis der havde gjort det, var jeg ikke kommet med forslag om puljeordninger, når det drejer sig om dagpasning.

Tænk nu, hvis Kristeligt Folkeparti var kommet med et forslag med puljeordninger! Puljeordninger forudsætter nemlig en godkendelse fra kommunens side, og deri ligger styringen.

Jeg sagde udtrykkeligt i mit forslag, at jeg godt kunne forestille mig, at vi gik videre i den retning også på andre områder end skoleområdet, f.eks. på dagpasningsområdet. Men problemet er jo, at vi på én gang gerne vil give folk frihed og samtidig bevare den økonomiske styring. Det har man overhovedet ikke været inde på fra Kristeligt Folkepartis side.

Der er også noget andet, jeg gerne vil gøre opmærksom på. Vi hører så tit fra de selvejende institutioners side, at når kommunerne skal spare, opsiges de overenskomsterne med de selvejende institutioner, specielt de selvejende plejehjem.

Det har nu mange forklaringer. Man må ikke glemme, at også de kommunale plejehjem nedlægges eller ombygges og bliver til ældreboliger, og at man måske helt overordnet og generelt kan sige, at toget er kørt for disse store institutioner.

Hvis ikke de selvejende institutioner vil forny sig i retning af at lave ældreboliger på anden vis, men kun kan tænke i store institutioner, så står de altså i fare.

Jeg ville meget gerne gå ind i nogle forsøgsordninger og overveje, hvordan vi kunne lave puljeordninger i lighed med det, man laver på dagpasningsområdet, men det må stadig væk være sådan, at kommunerne har hånd i hanke med økonomien. Jeg synes, det ville være flot, hvis man kunne lave ordninger, der gjorde det muligt for kommunerne at gå ind i en medfinansiering, hvor nogle borgere slutter sig sammen om at løse en opgave. Hvis det var et sådant forslag, hr. Kofod-Svendsen havde stillet, ville jeg langt snarere have spidset ører. Jeg mener, det er den vej, vi skal. Og nu kan vi jo se, hvordan det kommer til at gå med de puljeordninger, vi foreløbig har givet mulighed for på dagpasningsområdet, hvorefter vi som sagt kan gå videre med det.

Men hvad det foreliggende forslag angår, kan vi i meget højere grad tale om ideologisk udmelding end det, hr. Kofod-Svendsen beskyldte mig for.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg er nok enig med socialministeren i, at hvis der er nogen, der er ideologer under denne debat, så er det hr. Kofod-Svendsen. I SF har vi ikke principielt ideologisk modvilje mod privat socialt arbejde, og det ved hr. Kofod-Svendsen da udmærket. Vi har da ved flere lejligheder været med til at stille forslag sammen med Kristeligt Folkeparti, f.eks. i forbindelse med finansloven, om flere ressourcer til privat socialt arbejde.

Noget andet er, at store dele af det sociale arbejde allerede er privat. F. eks. er hele døgnanbringelsesområdet for børn og unge meget privat både med hensyn til plejefamilier, alternative anbringelser osv.; det er så privat, at man kan blive urolig for det.

Endelig vil jeg gerne sige, at når vi i SF ser på det private sociale arbejde, forbeholder vi os ret til at vurdere, hvad det er, der foregår i den enkelte organisation og det enkelte projekt, og dér er vi også enige med socialministeren i, at der findes meget privat socialt arbejde, som er stivsindet, og som er forstenet. Den ideologiske kløft, hr. Kofod-Svendsen forsøger at grave mellem SF og Kristeligt Folkeparti, eksisterer altså udelukkende på Kristeligt Folkepartis side.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg hørte, at socialministeren var nok så imødekommende i den anden omgang, men jeg vil gerne sige, at private institutioner ikke nødvendigvis skal være store; jeg har ikke med mine bemærkninger på nogen måde villet sige, at det skulle være nogle store, flotte institutioner.

Jeg har først og fremmest ønsket, at den enkelte borger fik større og flere valgmuligheder; det er det, der er hovedsigtet. Men ministeren ved da udmærket, at der er adskillige kommuner, hvor der er blevet færre valgmuligheder, så lad os da prøve at give flere valgmuligheder.

Til SF vil jeg sige, at jeg ikke har sagt, at alt privat skal have lov til at overleve; vi lægger

[Kofod-Svendsen]

faktisk også op til i forslaget, at der skal være mulighed for, at private organisationer dør, men vi lægger også op til, at der bliver mulighed for, at nye vokser frem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 18:

Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger vedrørende AIDS.

Af Inger Stilling Pedersen (KRF) m.fl.
(Fremsat 8/11 90).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Sundhedsministeren (Ester Larsen):**

I 1987 blev der opnået meget bred politisk tilslutning til, at den danske indsats mod AIDS skal bygge på frivillighed, på anonymitet og på åben, direkte og ærlig information. Jeg finder ikke, der er konstateret ændrede forhold, der giver anledning til at ændre den politiske linje, der dengang blev lagt.

Der er således ikke brug for en særlig AIDS-lovgivning og dermed en særlig AIDS-kommision. AIDS er en alvorlig sygdom; næsten alle, der får sygdommen, dør, men AIDS er ikke særlig smitsom. Man bliver som hovedregel alene smittet gennem seksuel kontakt eller ved stiknarkomani, hvis man vel at mærke ikke samtidig beskytter sig.

Sundhedspersonale og andet personale bør følge de anvisninger om beskyttelse, som Sundhedsstyrelsen har sendt ud. Oplysning dels om

risiko, dels om beskyttelse mod smitteoverførelse er vejen frem. Tvang eller trusler om straf fremmer ikke bekæmpelse; vi narrer os selv og hinanden, hvis vi prøver på at bilde os ind, at vi kan klare bekæmpelsen gennem disse midler tvang og trusler.

Om de konkrete forslag til lovgivningen vil jeg kort sige følgende: Der er allerede i straffeloven hjemmel til at lade en gerningsmand mistænkt for en voldsforbrydelse teste for HIV-smitte. Det kan ske som led i efterforskningen og i tilfælde, hvor spørgsmålet om smitte kan have betydning for skyldsspørgsmål eller strafudmåling, men også kun i disse tilfælde.

Regeringen overvejer for tiden, om denne adgang til at gennemføre HIV-test under efterforskning bør udvides til også at gælde for personer, der er dømt for voldtægt eller lignende. Tanken var at tilgodese den krænkede part uden principielt at bryde med den linje, der hidtil har været ført vedrørende sygdommen AIDS.

Forslaget om at ophæve anonymiteten ved test for HIV-antistoffer vil bryde afgørende med Folketingets vedtagne AIDS-politik. Et sådant register vil efter al sandsynlighed afholde mange fra at lade sig undersøge og dermed modvirke, at HIV-positive så tidligt som muligt bliver klar over, at de er smittebærere, og derved forhindres det, at de får en grundig information om, hvordan de undgår at smitte andre.

Heller ikke i de øvrige europæiske lande sker der en registrering af HIV-positive. Man har dér som i Danmark anonyme meldesystemer, hvilket også helt svarer til WHO's anbefaling.

Det er rigtigt, at der ikke gælder særlige regler om tavshedspligt for læger, når det drejer sig om AIDS. Hele vores sundhedssystem bygger på, at patienten trygt kan henvende sig til sin læge i tillid til, at oplysninger ikke uden ganske særlig begrundelse gives videre. Det gælder for AIDS, ligesom det gælder for alle andre sygdomme, men denne tavshedspligt, som gælder af hensyn til patienten, må nødvendigvis vægtes over for andre hensyn, og jeg kan understrege, at tavshedspligten efter gældende lov kan fraviges i særlige situationer. Lægeloven siger udtrykkeligt, at lægen kan videregive oplysninger, hvis det er nødvendigt ». . . i berettiget varetagelse af åbenbar almen interesse eller af eget eller andres tarv.« Det er betænkeligt at opstille mere håndfaste regler, der nærmere an-